

Resultaten cao-afspraken seizoen 2016/2017

Inleiding

In november 2016 heeft het Ledenparlement de arbeidsvoorwaardenagenda voor 2017 vastgesteld: Stop de race naar beneden: tijd voor echte banen. Wij proberen onze agenda op veel manieren te realiseren. Een belangrijke manier is het maken van afspraken in cao's. In deze rapportage vindt u de cao-resultaten van december 2016 tot en met december 2017.

We rapporteren over de hoofdlijnen van de arbeidsvoorwaardenagenda, te weten zekerheid, kwaliteit en koopkracht. En we rapporteren over de reparatie van de WW en afspraken over garantiebannen.

Op 2 januari 2017 zijn er in onze databank 916 cao's geregistreerd voor ruim 5 miljoen werknemers. Het totaal aantal werknemers na Algemeen Verbindend Verklaring (AVV) is bijna 6 miljoen. FNV is betrokken bij 811 cao's.

Er zijn er in totaal 329 cao's afgesloten die een ingangsdatum hebben vanaf 1 december 2016. Van deze nieuwe cao's zijn er 288 afgesloten door FNV, voor 1,9 miljoen werknemers. Dit zijn de cao's waarover we rapporteren.

Twaalf cao's hebben we dit seizoen niet ondertekend. In het merendeel van deze cao's vonden we de loonafspraken te mager. Bij 29 cao's zijn we geen partij, bijvoorbeeld omdat we er te weinig leden hebben.

Zekerheid

We willen onzekere contracten bestrijden. Het aanbieden van onzekere contracten is een makkelijke manier geworden voor bedrijven om ondernemersrisico te verplaatsen naar werknemers. Het uitgangspunt voor de FNV is dat structureel werk wordt uitgevoerd door mensen met vaste contracten. Alleen dan kunnen we de doorstroom van onzekere contracten naar vast werk vergroten. Dit leidt tot een grote koopkrachtverbetering voor veel mensen.

In de evaluatie van het meerjarenarbeidsvoorwaardenbeleid zagen we sinds 2015 een toenemend aantal cao-afspraken over de doorstroom van flexibele naar vaste banen. Deze stijgende lijn lijkt zich door te zetten. In 30% van alle cao's die wij hebben ondertekend vinden we afspraken die werknemers perspectief geven op meer zekerheid. In dit seizoen vinden we in 35% van de nieuwe cao's dit soort afspraken.

Type afspraak	Aantal afspraken totaal (%age van alle cao's)	Aantal afspraken seizoen 2015/2016 (%age van cao's seizoen 2015/2016)	Aantal afspraken seizoen 2016/2017 (%age van cao's seizoen 2016/2017)
Maximering tijdelijk personeel	72 (9,2%)	27 (9,8%)	31 (11%)
Tijdelijk personeel alleen voor tijdelijk werk	121 (15%)	51 (19%)	54 (19%)
Afspraken over doorstroom flex naar vast	73 (9,3%)	21 (7,6%)	37 (13%)
Totaal aantal afspraken	266	99	122
Totaal aantal cao's met afspraken	231 (30%)	89 (32%)	102 (35%)

Kwaliteit

Kwaliteit van werk is een breed begrip. De focus van de FNV lag in het afgelopen cao-seizoen op het aanpakken van werkdruk en het afspreken van een generatiepact.

Werkdruk

Mensen willen hun werk goed en gezond kunnen doen. Wat we in toenemende mate merken, is dat in veel bedrijven ongezond hoge werkdruk veroorzaakt wordt door een structurele onderbezetting. Daarom zetten we in op het aanpakken van werkdruk door afspraken te maken over méér collega's met een echte baan. Dan gaat het over afspraken die meer zekerheid bieden, zoals hierboven beschreven.

Daarnaast maken we ook andersoortige cao-afspraken om de werkdruk aan te pakken. Deze afspraken gaan bijvoorbeeld over te volgen procedures bij de planning, het verzorgen van workshops of het inzetten van werkdrukonderzoek. In 40 van de 288 cao's vinden we afspraken over werkdruk. Deze cao's gelden voor ruim 960.000 werknemers.

Type afspraak	Aantal afspraken totaal (%age van alle cao's)	Aantal afspraken dit seizoen (%age van cao's dit seizoen)
Onderzoek werkdruk	43 (5,5%)	24 (8,3%)
Afspraken werkdruk	75 (9,6%)	40 (14%)

Generatiepact

De FNV zet in op het eerlijk delen van werk. Een van de belangrijkste instrumenten is het generatiepact. Het generatiepact is één oplossing voor twee problemen. Jongeren komen zo aan het werk en ouderen kunnen op een goede manier tot hun pensioen doorwerken. En voor de organisatie biedt het een mogelijkheid om langs de geleidelijke weg te verjongen, waarbij de ervaring van ouderen beschikbaar blijft en ingezet kan worden om jongeren in te werken en te coachen.

In veel cao's spreken we vormen van korter werken af. We noemen het echter pas een generatiepact als er ook afspraken zijn gemaakt over herbezetting. In het afgelopen cao-seizoen was dit voor het eerst een speerpunt. De stand van zaken eind 2017 is dat we in 12 cao's een generatiepact hebben afgesproken. Daarnaast hebben we dit seizoen 25 onderzoeksafspraken gemaakt. Dit seizoen vinden we daarmee in totaal in ruim 1 op de 10 cao's afspraken over een generatiepact. Het draagvlak voor deze oplossing groeit.

Koopkracht

Nu de economie weer aantrekt, is het niet meer dan rechtvaardig dat werkenden hun eerlijk en rechtmatig deel ontvangen. We willen een loonimpuls. Daarom was de looneis in het afgelopen cao-seizoen 2,5%. We willen dat gelijk werk gelijk beloond wordt zodat werknemers niet tegen elkaar kunnen worden uitgespeeld. Onderdeel daarvan is de inzet op het afschaffen van jeugdlonen vanaf 18 jaar.

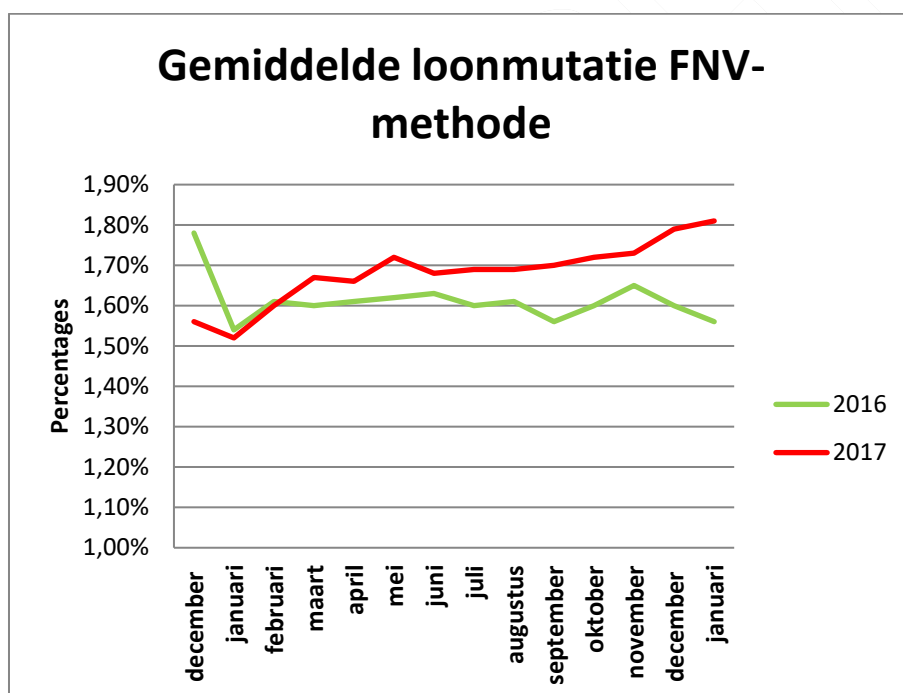
Loon

In onderstaande tabel wordt de loonmutatie weergegeven.

FNV of niet	Aantal cao's ¹	Loonmutatie volgens FNV-methode
Ja	262	1,85%
Nee	29	1,53%
Eindtotaal	291	1,81%

In de cao's waarover we in dit jaarverslag rapporteren bedraagt de gemiddelde loonsverhoging² van "de FNV-cao's" 1,85%. Dit gemiddelde komt met name tot stand omdat we in de laatste maanden van 2017 hogere loonsverhogingen weten af te spreken. Er is sprake van een oplopende trend. De tabel laat ook zien dat de loonsverhoging in de cao's waarbij wij niet betrokken zijn of die we niet ondertekend hebben, beduidend lager ligt, te weten op 1,53%.

Met een inflatie van gemiddeld 1,4% over 2017 kunnen we niet spreken van een loonimpuls.

In ruim 1 op 5 cao's van dit seizoen zijn afspraken gemaakt over een eenmalige loonsverhoging, in procenten variërend tussen 0,25 en 2,5% en in nominale bedragen variërend tussen 35 en 2000 euro.

Jeugdloon

In 125 van 288 cao's (43%) vinden we nog afspraken over jeugdlonen. Dit is vergelijkbaar met een seizoen eerder. We zien hier geen daling.

¹ Cao's met vormen van prijscompensatie zijn niet meegenomen in de tabel, waardoor het totaal aantal "FNV-cao's" lager is dan 288.

² De loonmutatie volgens FNV methode is de loonsverhoging in een contract, teruggerekend naar een contract voor 12 maanden. Bijv. een loonsverhoging van 1,5% in een contract voor 15 maanden is voor 12 maanden 1,2%.

In 29 cao's (10%) hebben we dit seizoen afspraken gemaakt die een verbetering inhouden ten opzichte van de vorige cao. Het gaat dan bijvoorbeeld om het afschaffen van de jeugdschalen, om verhoging van de jeugdlonen en om snellere doorstroom naar de functieloon schalen.

Reparatie WW

Wij vinden het belangrijk dat mensen inkomenszekerheid blijven houden als ze onverhoopt hun baan kwijt raken. Daarom hebben we met werkgevers afspraken gemaakt over de reparatie van de WW. Werkgevers betalen het wettelijke deel, werknemers betalen het deel dat gerepareerd wordt.

In driekwart van de door de FNV in dit seizoen afgesloten cao's hebben we afspraken gemaakt over de reparatie van de WW. Deze afspraken gelden voor 86% van de werknemers die rechtstreeks vallen onder de cao's van dit seizoen.

Aantal afspraken totaal (%age van alle door FNV afgesloten cao's)	Aantal werknemers (%age van werknemers onder alle door FNV afgesloten cao's)	Aantal afspraken dit seizoen (%age van cao's dit seizoen)	Aantal werknemers (%age van werknemers onder cao's dit seizoen)
56%	75%	74%	86%

De FNV heeft op 15 december 2017 voor 600.000 werknemers de reparatie van de WW en WGA daadwerkelijk afgesproken in overeenkomsten tot deelname. De volgende stap is dat deze afspraken door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid algemeen verbindend worden verklaard. Dan gelden ze daadwerkelijk. Wij verwachten dat het aantal werknemers de komende tijd snel op zal lopen. Al deze mensen zullen meedoen aan de Stichting Private Aanvulling WW en WGA die sociale partners hebben opgericht.

Daarnaast hebben wij de WW in een aantal publieke sectoren gerepareerd; Rijksoverheid, Gemeenten, Primair Onderwijs, Voortgezet Onderwijs, MBO en delen van de zorg.

Garantiebanen

In lijn met het sociaal akkoord willen we met werkgevers afspraken maken over banen voor mensen met een arbeidsbeperking binnen o.a. de Participatiewet. In de cao kan daarvoor een aparte loonschaal worden opgenomen.

Het gaat redelijk met het aantal banenafspraken dat we maken voor de doelgroep. In dit seizoen vinden we ze in bijna de helft van de cao's. Dit is een verbetering ten opzichte van vorig seizoen. Daarbij plaatsen we wel een kanttekening. Er zijn nog weinig afspraken die helpen bij de daadwerkelijke realisatie en de verduurzaming zodat de banen ook blijven. In 1 op de 5 cao's vinden we afspraken over een aparte lage loonschaal voor de doelgroep.

Type afspraak	Aantal afspraken totaal (%age van alle cao's)	Aantal afspraken dit seizoen (%age van cao's dit seizoen)
Aparte loonschaal	16%	20%
Banen voor de doelgroepen garantiebanen (waaronder deel van de participatiewet)	32%	46%

